

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมการรับฟังวิทยุ ความต้องการ และการมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา” เป็น การวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาถึงพฤติกรรมในการรับฟังวิทยุของกลุ่มเป้าหมายอันได้แก่ สถานที่ใน การรับฟัง ความถี่ในการรับฟัง จำนวนชั่วโมงในการรับฟังต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาที่ใช้รับฟัง เหตุผลที่ เปิดฟังวิทยุ และเหตุผลที่เลือกฟังรายการวิทยุ ในส่วนของความต้องการ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความ ต้องการผู้ดำเนินรายการ รูปแบบและเนื้อหาที่ต้องการให้เสนอในรายการของจุดปฏิบัติการเรียนรู้ วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ในส่วนของการมีส่วนร่วมได้ศึกษาถึงความคิดเห็นต่อการที่ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา และความ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา โดยทำการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลาจำนวน 400 ตัวอย่าง และทำการประมวลผล ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และทำการทดสอบสมมติฐาน ด้วย สถิติ t-test Chi-Square และ One Way ANOVA ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็น แนวทางในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ทั้งในเรื่องของการให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการจัดผังรายการให้สอดคล้องกับความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย

สรุปผลการศึกษา

ลักษณะทางประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.5 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 43.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี (ร้อยละ 24) อายุ 26-35 ปี (ร้อยละ 23.5) ส่วนใหญ่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 31.5) รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช. หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 31) อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 25) รองลงมาเป็นข้าราชการหรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 24.3) รายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน (เป็นร้อยละ 40) และรองลงมาได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 31.3) ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการเป็น สมาชิกของกลุ่มทางสังคม (ร้อยละ 88.3)

พฤติกรรม的开รับฟังวิทยุ

ผลการสำรวจสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.3 มีการรับฟังวิทยุ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต่อเฉพาะในรายที่มีการฟังวิทยุ พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.8 มีเครื่องรับวิทยุ ฟังวิทยุที่บ้านของตนเอง ร้อยละ 66.5 รองลงมา มีการฟังที่ทำงาน ร้อยละ 17.7 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.1 มีการฟังวิทยุทุกวัน ในหนึ่งสัปดาห์มีเวลาฟังวิทยุเฉลี่ย 15.73 ชั่วโมง โดยช่วงเวลาที่มีการรับฟังมากที่สุดคือช่วง 20.01 น. เป็นต้นไป (ร้อยละ 32.1) รองลงมาคือในช่วง 17.00-20.00 น. (คิดเป็นร้อยละ 27.7)

เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดฟังวิทยุก็เพื่อต้องการความเพลิดเพลิน โดยร้อยละ 61.5 เลือกฟังรายการวิทยุเพราะเป็นเวลาที่จะสะดวกในการรับฟัง และร้อยละ 22.4 เลือกฟังเพราะเนื้อหาตรงกับความต้องการ

ด้านความรู้จักวิทยุชุมชน

ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.6 ไม่รู้จักวิทยุชุมชน ร้อยละ 38.5 รู้จักวิทยุชุมชนดี และ ร้อยละ 19.9 รู้จักปานกลาง

ความต้องการวิทยุชุมชน

ด้านผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่ ร้อยละ 51 ต้องการผู้ดำเนินรายการที่เป็นตัวแทนจากประชาชน ร้อยละ 48.8 ต้องการให้ใช้ภาษากลางในการดำเนินรายการ และต้องการให้ผู้ดำเนินรายการเป็นเพศชายมากกว่าเป็นเพศหญิง

ในด้านเนื้อหาของรายการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.8 ต้องการเนื้อหาที่เป็นข่าว สถานการณ์ประจำวัน รองลงมา ร้อยละ 29.1 ต้องการสาระความรู้ โดยประเด็นของเนื้อหาที่ต้องการมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ข่าว คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมาคือ เพลงคิดเป็นร้อยละ 23.3 และการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13 ตามลำดับ ส่วนรูปแบบรายการที่เป็นที่ต้องการมากที่สุดคือ รายการข่าว คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมาคือ รายการเพลง คิดเป็นร้อยละ 26.3 และรายการพูดคุยกับผู้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 22.2

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลา

ในภาพรวมประชาชนเห็นด้วยต่อการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิทย์ชุมชน โดยร้อยละ 27.1 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 49 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 23 เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 0.8 ไม่เห็นด้วย และไม่มีใครที่ไม่เห็นด้วยเลย

การสามารถมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลา

การมีส่วนร่วมในระดับแจ้งข่าวสาร ในระดับเข้าร่วมจัดรายการ และในระดับเป็นเจ้าของรายการ ประชาชนส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมได้ (ร้อยละ 70.6, 69.5 และ 51.5 ตามลำดับ)

ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับที่ประชาชนรวมตัวกันในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา วิธีการนำเสนอ และจัดรายการเอง การมีส่วนร่วมโดยรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอใช้คลื่นความถี่โดยว่าจ้างมืออาชีพมาดำเนินงานและ การมีส่วนร่วมโดยรวมตัวกันเป็นนิติบุคคลเพื่อขอเป็นเจ้าของวิทย์ชุมชน โดยการดำเนินงานในอาสาสมัคร ประชาชนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะมีส่วนร่วมได้หรือไม่ (ร้อยละ 51.8, 52.9 และ 51.5)

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีพฤติกรรมการรับฟังวิทยุแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า เพศ แตกต่างกันมีการฟังวิทยุโดย สถานที่ที่ฟังวิทยุ ช่วงเวลาในการฟังวิทยุ และเหตุผลในการเปิดวิทยุ แตกต่างกัน

อายุ แตกต่างกันมีการฟังวิทยุโดย สถานที่ที่ฟังวิทยุ ช่วงเวลาในการฟังวิทยุ เหตุผลที่เปิดวิทยุ เหตุผลที่เลือกฟังรายการวิทยุ แตกต่างกัน

การศึกษา แตกต่างกันมีการฟังวิทยุโดย สถานที่ที่ใช้ฟังวิทยุ เหตุผลที่เปิดวิทยุ และเหตุผลที่เลือกฟังรายการวิทยุ แตกต่างกัน

อาชีพ แตกต่างกันมีการฟังวิทยุโดย สถานที่ที่ใช้ฟังวิทยุ ความถี่ในการฟังวิทยุ จำนวนชั่วโมง ช่วงเวลาและเหตุผลที่เปิดฟังวิทยุ แตกต่างกัน

รายได้แตกต่างกันมีการฟังวิทยุโดย สถานที่ที่ฟังวิทยุ จำนวนชั่วโมง ช่วงเวลา และเหตุผลในการเปิดฟังวิทยุ แตกต่างกัน

การเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม แตกต่างกันมีการฟังวิทยุโดย สถานที่ที่ฟังวิทยุ จำนวนชั่วโมง ช่วงเวลา และเหตุผลในการเปิดฟังวิทยุ แตกต่างกัน

ดังนั้น ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีพฤติกรรมการรับฟังวิทยุแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความต้องการรับฟังวิทยุชุมชนที่มีรูปแบบแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม แตกต่างกัน มีความต้องการรูปแบบของรายการวิทยุ แตกต่างกัน

ดังนั้น ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความต้องการรับฟังวิทยุชุมชนที่มีรูปแบบแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความต้องการรับฟังเนื้อหาจากวิทยุชุมชนแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่าอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม แตกต่างกันมีความต้องการเนื้อหาจากวิทยุชุมชนแตกต่างกัน

ดังนั้นประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความต้องการรับฟังเนื้อหาจากวิทยุชุมชนแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการผู้ดำเนินรายการของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมแตกต่างกัน มีความต้องการผู้ที่จะมาทำหน้าที่ดำเนินรายการ ภาษาที่ต้องการให้ผู้ดำเนินรายการใช้ และผู้ดำเนินรายการที่มีเพศแตกต่างกัน

อาชีพ แตกต่างกันมีความต้องการภาษาที่ให้ผู้ดำเนินรายการใช้แตกต่างกัน

อายุ แตกต่างกันมีความต้องการผู้ดำเนินรายการที่มีเพศแตกต่างกัน

ดังนั้น ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความต้องการผู้ดำเนินรายการของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า อายุ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ดังนั้น ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า เพศ แตกต่างกันสามารถมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสาร และในระดับที่ประชาชนรวมตัวกันในรูปคณะกรรมการเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหาร แตกต่างกัน

อายุ แตกต่างกันสามารถมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสาร ระดับประชาชนรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอใช้ที่ดินความถี่ลงทุนจัดตั้งสถานีวิทย์เอง โดยจ้างมีอาชีพทำงานในสถานี และในระดับประชาชนรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอเป็นเจ้าของที่ดินความถี่ จัดตั้งสถานีวิทย์ โดยให้อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินงาน แตกต่างกัน

อาชีพ แตกต่างกันสามารถมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสารและในระดับประชาชนรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อเป็นเจ้าของที่ดินความถี่และจัดตั้งสถานีวิทย์โดยให้อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินงาน แตกต่างกัน

รายได้แตกต่างกันสามารถมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสาร และในระดับ ประชาชนรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอเป็นเจ้าของที่ดินความถี่ จัดตั้งสถานีวิทย์โดยให้อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินงาน แตกต่างกัน

ดังนั้น ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 6

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีความเข้าใจในวิทย์ชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในวิทย์ชุมชนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 7

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่มีความเข้าใจในวิทย์ชุมชนแตกต่างกัน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การรู้จักวิทย์ชุมชนแตกต่างกันสามารถมีส่วนร่วมในระดับการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร ระดับการร่วมจัดรายการ และระดับรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหาร แตกต่างกัน

ดังนั้น ประชาชนที่มีความเข้าใจในวิทยุชุมชนแตกต่างกันสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 8

สมมติฐานที่ 9 ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 9

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา เลือกเปิดรับฟังสื่อวิทยุ (วิทยุทั่วไป) ตามเวลาที่สะดวกในการรับฟังมากกว่าด้วยเหตุผลอื่น ๆ (เหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ เนื้อหาตรงกับความต้องการ ชอบรูปแบบรายการ ชอบผู้ดำเนินรายการ) ซึ่งส่วนใหญ่มีการรับฟังวิทยุในช่วงเวลา 20.01 น. เป็นต้นไป รองลงมาในช่วง 17.00 – 20.00 น. ซึ่งอาจเป็นเพราะช่วงเวลาดังกล่าว ประชาชนส่วนใหญ่ว่างจากช่วงเวลางานประจำ เพราะประชาชนส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และรับจ้างหรือลูกจ้าง

2. วัตถุประสงค์ของการเปิดฟังวิทยุ พบว่า ส่วนใหญ่เปิดฟังเพื่อความเพลิดเพลินมากกว่าเปิดฟังเพราะต้องการทราบข่าวสาร อาจเป็นเพราะคุณสมบัติของสื่อวิทยุที่ผู้ฟังไม่จำเป็นต้องจดจ่อกับการฟัง สามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กับการฟัง สามารถละทิ้งการฟังเมื่อไหร่ก็ได้ ในขณะที่การเปิดรับสารเพื่อต้องการความรู้และต้องการทราบข่าวสาร ผู้รับสารสามารถที่จะเลือกเปิดรับได้จากสื่ออื่น โดยเฉพาะทางสื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตที่สามารถเลือกเปิดรับได้ตามความต้องการ

3. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับฟังวิทยุแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดด้านประชากรศาสตร์¹ ซึ่งเชื่อว่า คนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจาก

¹ยูล เบ็ญจรงค์กิจ, การวิเคราะห์ผู้รับสาร (กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), น. 64-71.

บุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ย่อมมีกิจกรรม การดำเนินชีวิต ตลอดจนเวลาว่างที่แตกต่างกัน จึงทำให้พฤติกรรมในการเปิดรับสารแตกต่างกันไปด้วย

อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจจากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 คือ เพศที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับฟังวิทยุ หลายอย่างไม่แตกต่างกัน เช่น ความถี่ในการฟังวิทยุ เวลาที่ใช้ในการฟังวิทยุ การฟังวิทยุในบางช่วงเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในสังคมปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายเริ่มมีบทบาทที่ใกล้เคียงกัน ทำให้พฤติกรรมต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมการรับฟังวิทยุมีความใกล้เคียงกัน

ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับฟังวิทยุส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิทยุ เป็นสื่อที่เปิดรับได้ง่าย จึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกันมากนัก ระหว่างผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า มีเพียงสถานที่ เหตุผลในการเลือกรับฟังวิทยุ และเหตุผลในการเปิดฟังวิทยุที่มีความแตกต่างกัน ระหว่างผู้ที่มีการศึกษาต่างกัน ในส่วนของสถานที่ที่อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่ออาชีพ การงาน ซึ่งหมายถึงทำให้มีการใช้เวลาในสถานที่ต่าง ๆ แตกต่างกัน ส่วนเหตุผลที่เลือกรับฟังวิทยุ และเปิดฟังวิทยุแตกต่างกัน เพราะการศึกษาที่ต่างกัน ทำให้คนมีประสบการณ์ มีความคิด และความต้องการใช้สื่อที่แตกต่างกัน

4. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการรับฟังวิทยุที่มีรูปแบบรายการแตกต่างกัน สอดคล้องกับ แนวคิดการเลือกสรรในการรับสารซึ่ง Willbur Schramm² กล่าวว่า ประสบการณ์ การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสาร ภูมิหลัง การศึกษา สถานภาพทางสังคม ความสามารถในการรับสาร บุคลิกภาพ อารมณ์ ทัศนคติ เป็นองค์ประกอบในการเลือกเปิดรับสารของผู้รับสาร ซึ่งตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ และการเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม ย่อมเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบดังกล่าว จึงทำให้ประชากรที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความต้องการรับฟังวิทยุชุมชนที่มีรูปแบบแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุตรา พรทวี³ ซึ่งศึกษาความต้องการรายวิทยุชุมชนของผู้ฟังในเขตปริมณฑลของกรุงเทพฯ และพบว่า อายุ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความต้องการรูปแบบของรายการ

²Willbur Schramm, "Channels And Audience," in Handbook of Communication (Chicago: Rand Mc Publishing, 1973), pp. 121-122.

³อนุตรา พรทวี, "ความต้องการรายการวิทยุชุมชนของผู้ฟังในเขตปริมณฑลของกรุงเทพฯ," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), น. บทคัดย่อ.

5. การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการรับฟังเนื้อหาจากจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนแตกต่างกัน

สอดคล้องกับแนวคิดการเลือกสรรในการรับสาร ซึ่ง Willbur Schramm⁴ กล่าวว่า ประสพการณ์ การประเมิณสารประโยชน์ของข่าวสาร ภูมิหลัง การศึกษา สถานภาพทางสังคม ความสามารถในการรับสาร บุคลิกภาพ อารมณ์ ทักษะคิด เป็นองค์ประกอบในการเลือกเปิดรับสารของผู้รับสาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุตรา พรทวี⁵ ซึ่งพบว่า อายุ อาชีพ การศึกษา มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านเนื้อหา

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีตัวแปรด้านประชากรศาสตร์บางตัวที่ไม่ทำให้ความต้องการรับฟังเนื้อหาแตกต่างกัน ตัวแปรดังกล่าวได้แก่ เพศ ซึ่งเหตุผลน่าจะเป็นเพราะทั้งเพศชายและเพศหญิงมีบทบาทที่ใกล้เคียงกันตามที่ได้กล่าวมาแล้ว (การอภิปรายในข้อ 3)

6. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 4 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการผู้ดำเนินรายการของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

ผู้ดำเนินรายการ มีบทบาทเป็นผู้ส่งสาร ผ่านช่องทางของวิทยุ และในบางครั้งทำหน้าที่เป็นผู้รับสารในกรณีที่ผู้ฟังต้องการแสดงความคิดเห็น หรือแจ้งปัญหาต่าง ๆ โดยผ่านจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชน ผู้ดำเนินรายการแต่ละคน ย่อมมีบุคลิก ลีลา ในการดำเนินรายการแตกต่างกัน ขึ้นกับประสพการณ์ การเรียนรู้ และลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน ซึ่งผู้ฟังแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันในลักษณะทางประชากร ย่อมมีความชื่นชอบและความต้องการผู้ดำเนินรายการที่แตกต่างกัน จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมแตกต่างกัน มีความต้องการผู้ที่จะทำหน้าที่ดำเนินรายการแตกต่างกัน คือกลุ่มที่เป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมถึงร้อยละ 71.8 ต้องการให้ตัวแทนประชาชนเป็นผู้ดำเนินรายการ ร้อยละ 7.7 ต้องการนักจัดรายการมืออาชีพ แต่กลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 48.4 สาเหตุที่ประชาชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่ต้องการให้ตัวแทนประชาชนเป็นผู้จัดรายการน่าจะเป็นเพราะ คนที่เป็นสมาชิกมีการรวมกลุ่ม มีประสพการณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน และได้เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่มแสดงพลังของประชาชน จึงต้องการให้ตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการเพื่อสะท้อนเสียงของประชาชนผ่านทางจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเทศบาลนครสงขลา

⁴Willbur Schramm, op. cit., footnote 2, pp. 121-122.

⁵อนุตรา พรทวี, “ความต้องการรายการวิทยุชุมชนของผู้ฟังในเขตปริมณฑลของกรุงเทพฯ,” น. บทคัดย่อ.

นอกจากนี้ การเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม มีความสัมพันธ์กับภาษาที่ต้องการให้ผู้ดำเนินรายการใช้ โดยกลุ่มที่เป็นสมาชิก ต้องการให้ใช้ภาษาถิ่นได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่เป็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มที่เป็นสมาชิกมีความรู้สึกใกล้ชิดและเป็นพวกเดียวกันเมื่อมีการใช้ภาษาถิ่นได้

อาชีพมีความสัมพันธ์กับภาษาที่ต้องการให้ผู้ดำเนินรายการใช้ ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลแต่ละกลุ่มมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน จึงทำให้พฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันด้วย เช่น กลุ่มที่มีอาชีพเกษตรและประมงมีการใช้ภาษาถิ่นได้เป็นประจำจนคุ้นเคย และมีความรู้สึกเป็นกันเองหากผู้ดำเนินรายการใช้ภาษาถิ่นได้ดำเนินรายการ ส่วนนักเรียน นักศึกษา เป็นเด็กรุ่นใหม่ มีรสนิยมไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การบริโภค และการสื่อสารเช่นเดียวกับวัยรุ่นในเมืองหลวง จึงต้องการให้ผู้ดำเนินรายการใช้ภาษากลางมากกว่าภาษาได้

อย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าสนใจ คือในการทดสอบสมมติฐานที่ 4 ซึ่งมีสมมติฐานย่อยหลายข้อถูกปฏิเสธ หมายถึง ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์บางอย่างแตกต่างกันมีความต้องการผู้ดำเนินรายการของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งคุณสมบัติของผู้จัดรายการที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ที่จะมาทำหน้าที่ดำเนินรายการ เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งอาจเป็นเพราะ ผู้ฟังวิทยุไม่ได้ให้ความสำคัญว่าใครจะเป็นผู้จัดรายการ และจะใช้ภาษาใดก็ได้ แต่ให้ความสำคัญกับเนื้อหา และรูปแบบของรายการมากกว่า

7. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ยอมรับว่า ประชากรที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวิทยุชุมชนแตกต่างกัน

โดยปกติ คนที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิด ประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ต่างกันไป ทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกันไปด้วย จากการศึกษครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ อายุ และรายได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอายุจะสะท้อนถึงประสบการณ์และวุฒิภาวะ จากการศึกษครั้งนี้พบว่า กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี มีเปอร์เซ็นต์ที่เห็นด้วยต่อการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาในระดับมากที่สุด มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อธิบายได้ว่า วัยเด็กหรือวัยรุ่นหนุ่มสาวมักจะมีความคิดเสรีนิยม มองโลกในแง่ดี และพร้อมในการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่ายกว่าคนสูงอายุที่มักจะยึดถือการปฏิบัติ และมองโลกในแง่ร้ายมากกว่าวัยเด็กหรือหนุ่มสาว นอกจากนี้คนที่มียาุมมาก โอกาสที่จะถูกทำให้เปลี่ยนใจ หรือโน้มน้าวให้เปลี่ยนใจจะน้อยลง⁶ ดังนั้นวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่สามารถปรับตัวกับวิทยุชุมชนซึ่งเป็นเรื่องใหม่ในสังคมได้ดีกว่าคนที่มียาุมมาก ส่วนรายได้เป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงตำแหน่ง หน้าที่การงาน ความรับผิดชอบ ซึ่งอาจเกี่ยวเนื่องมาซึ่งความรับผิดชอบต่อ

⁶บุบล เบ็ญจรงค์กิจ, การวิเคราะห์ผู้รับสาร, น. 49.

สังคม จึงส่งผลต่อความคิดเห็นต่อประเด็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิถุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสังคมของเขาเช่นกัน

8. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1-5 ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า การที่คนในแต่ละสังคม มีลักษณะที่แตกต่างกัน มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวัย อาชีพ หรือด้านอื่น ๆ ซึ่งทำให้คนมีลักษณะการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน มีรสนิยมที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการทำกิจกรรมความคิดเห็น รวมถึงพฤติกรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่แตกต่างกัน จึงไม่มีวิถุชุมชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการหรือเหมาะสมที่สุดในสังคมหนึ่ง ๆ ดังนั้นวิถุชุมชนจึงจำเป็นต้องมีความหลากหลาย เช่นหลากหลายในเรื่องของรูปแบบของรายการ เนื้อหาของรายการ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการพฤติกรรม และศักยภาพของประชาชนทุกกลุ่ม

9. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 6 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิถุชุมชนแตกต่างกัน

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความพร้อม ความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิถุชุมชนแตกต่างกัน เพราะผู้ที่จะสามารถมีส่วนร่วมได้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในระดับการแจ้งข่าวสารให้ผู้จัด ผู้ที่จะมีส่วนร่วมได้จะต้องเป็นผู้มีข่าวสาร มีเวลา มีความสามารถในการส่งสารให้สถานี หรือผู้จัดรายการ การมีส่วนร่วมในรูปแบบเป็นคณะกรรมการ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร การมีส่วนร่วมในระดับประชาชนรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอใช้คลื่นความถี่ลงทุนจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนเอง โดยจ้างมืออาชีพทำงานในสถานี และในระดับรวมตัวเป็นนิติบุคคล เพื่อขอเป็นเจ้าของคลื่นความถี่จัดตั้งสถานี โดยให้อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินงาน ผู้ที่สามารถมีส่วนร่วมในระดับเหล่านี้ได้ จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน มีเวลา และมีความเสียสละ ซึ่งตามแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับ การที่ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม จะต้องไม่เสียเงินทองมากเกินไปที่เขาประเมินผลตอบแทนที่ได้รับ ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น สามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้ง 2 ฝ่ายและต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคม นอกจากนี้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับระบบการเมือง ซึ่งระบอบประชาธิปไตย เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก วัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม โครงสร้างทางสังคม

⁷ หนึ่งนิช ศรีบัวเอี่ยม, แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก, น. 22.

เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมภายนอก ดังนั้นการที่ประชาชนมีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จึงอาจทำให้มีพื้นฐานทางปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน อันมีผลให้มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจุลปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน และสามารถมีส่วนร่วมในจุลปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำนวนคนที่สามารถมีส่วนร่วมได้แน่นอนในระดับต่าง ๆ พบว่าในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสารมีประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้แน่นอนมากที่สุด รองลงมาคือ ในระดับเข้าร่วมจัดรายการ ระดับเป็นเจ้าของรายการ ในระดับรวมตัวกันในรูปคณะกรรมการ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร การกำหนดเนื้อหา วิธีการนำเสนอ และจัดรายการเอง ในระดับรวมตัวเป็นนิติบุคคล เพื่อขอใช้คลื่นความถี่และลงทุนจัดตั้งสถานีวิทยุเอง โดยว่าจ้างมืออาชีพ และในระดับรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอเป็นเจ้าของคลื่นความถี่และจัดตั้งสถานีวิทยุโดยใช้อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินการ ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม⁸ ซึ่งได้ศึกษาวิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้สรุปการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมจากระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุดออกเป็น 6 ระดับ โดยจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม จะเป็นปฏิภาคกับระดับการมีส่วนร่วม คือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก ในขณะที่ระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะน้อยลง

10. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 7 ปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ว่า ประชาชนที่มีความเข้าใจในวิทย์ชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ทศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งมิได้เกิดจากความรู้ต่อเรื่องนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว ดังที่ชาร์ลส์ ฟอสเตอร์⁹ ได้สรุปว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะเกิดทัศนคติขึ้นได้นั้น ขึ้นอยู่กับสาเหตุ 2 ประการ คือ 1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีกับสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ ก่อให้เกิดทัศนคติในตัวบุคคลจากการที่ได้พบเห็น ค้นเคย ทดลอง อันถือว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง (Direct Experience) นอกจากนั้นยังมีประสบการณ์โดยอ้อม (Indirect Experience) ซึ่งเกิดขึ้นจากการได้ยิน ได้ฟัง หรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งนั้น แต่ไม่ได้พบเห็น หรือทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ก็ทำให้เกิดทัศนคติได้เช่นกัน 2. ค่านิยมและการตัดสินใจ ค่านิยมเนื่องจากแต่ละกลุ่มชนมีค่านิยมและการตัดสินใจที่ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ค่านิยม หรือมาตรฐานของกลุ่มซึ่งบุคคลนั้นร่วมใช้ชีวิตอยู่

⁸ เรื่องเดียวกัน, น.. 22.

⁹ Charles R. Foster, Psychology for Life Adjustment (Chicago: American Technical Society, 1952), p. 119.

จึงเป็นไปได้ว่า มีปัจจัยอื่นที่สำคัญมากกว่าความรู้เกี่ยวกับวิทยุชุมชนที่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวิทยุชุมชน เช่น ประสบการณ์ที่เคยมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ประโยชน์ที่ได้รับจากการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ เพราะจะเป็นตัวกำหนดได้ว่า เขาจะมีความเชื่อมั่นเพียงใดต่อการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของสังคม ที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ยังพบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่เห็นด้วย และเห็นด้วยมากที่สุดที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา อาจจะเป็นเพราะที่ผ่านมา ประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นร่วมกันจัดงานประเพณี การร่วมแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาบ้านเมือง กิจกรรมดังกล่าวเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่นร่วมเป็นผู้จัดกิจกรรม ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุน ฯลฯ ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาคุ้นเคยกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ในส่วนของวิทยุชุมชนถือว่าเป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นของสังคมซึ่งต่างจากวิทยุทั่วไปที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้น้อยมาก นอกจากนี้การอยู่ร่วมกันโดยการรวมตัวตั้งเป็นกลุ่มต่าง ๆ และรวมกันเป็นชุมชน ทำให้ประชาชนมั่นใจว่า ตัวแทนของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชาชนได้

11. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 8 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีความเข้าใจในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน สามารถมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนแตกต่างกัน โดยการมีส่วนร่วมที่มีความแตกต่างกัน คือ การมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสาร การร่วมจัดรายการ และการมีส่วนร่วมในระดับรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหาร การกำหนดเนื้อหา วิธีการนำเสนอ และการจัดรายการเอง ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสถานีวิทยุ เป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย เพราะในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้เฉพาะในฐานะผู้ฟัง ดังนั้นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิทยุชุมชนดี จึงอาจจะเข้าใจถึงบทบาทการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมในบางระดับสามารถทำได้ง่าย ไม่มีภาระผูกพัน จึงสามารถมีส่วนร่วมได้แน่นอน ในขณะที่คนที่ไม่รู้จักวิทยุชุมชน ยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องดังกล่าว จึงอาจจะยังมีส่วนร่วมได้น้อย หรือยังไม่ค่อยแน่ใจว่าจะมีส่วนร่วมได้หรือไม่

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในบางระดับไม่มีความแตกต่างกันระหว่างคนที่ไม่รู้จักวิทยุชุมชน รู้จักปานกลาง และรู้จักดี อาจเป็นเพราะเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ทำได้ยาก ส่วนใหญ่จึงไม่แน่ใจว่าจะมีส่วนร่วมได้หรือไม่

12. จากการทดสอบสมมติฐานที่ 9 ยอมรับว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน สามารถมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน โดยพบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทุกระดับ ทั้งในระดับเป็นผู้แจ้งข่าวสาร ระดับเป็นผู้ร่วมจัดรายการ ระดับเป็นเจ้าของรายการ ระดับร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่บริหาร ระดับรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอใช้คลื่นความถี่จัดตั้งสถานีเอง โดยว่าจ้างมืออาชีพดำเนินการ และระดับรวมตัวเป็นนิติบุคคลขอเป็นเจ้าของคลื่นความถี่จัดตั้งสถานีเอง โดยให้อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินงาน ซึ่งเมื่อดูกับจำนวนร้อยละของการสามารถมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ สังเกตได้ว่า ผู้ที่เห็นด้วยมากกับผู้เห็นด้วยมากที่สุดมีแนวโน้มที่จะสามารถมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ได้มากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย และผู้เห็นด้วยปานกลาง ดังนั้นหากต้องการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทย์ชุมชน สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เราควรกระทำควบคู่ไปกับการส่งเสริม คือการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับฟังวิทยุ และมีความต้องการเกี่ยวกับรายการที่แตกต่างกันดังนั้นในการผลิตรายการต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อที่จะได้กำหนดรายละเอียดอื่น ๆ ในการผลิตรายการให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย
2. จากผลการวิจัยพบว่า ในทุกระดับของการมีส่วนร่วมมีประชาชนที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ โดยเฉพาะในระดับของการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร และการร่วมจัดรายการ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ การดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนเทศบาลนครสงขลาจึงควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ ควรให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นด้วย
3. จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จัก หรือมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุชุมชนจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุชุมชนให้กับประชาชนด้วย
4. การจัดผังรายการของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควรคำนึงถึงเวลาและกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายเป็นอันดับแรก เนื่องจากการวิจัย พบว่า เหตุผลในการเปิดฟังวิทยุส่วนใหญ่ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน และมีเหตุผลในการเลือกฟังรายการเนื่องจากเป็นเวลาที่สะดวกในการรับฟัง ดังนั้นผู้จัดผังรายการจึงควรคำนึงถึงช่วงเวลาในการเปิดฟังวิทยุของกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ แล้วจึง

ค่อยพิจารณาว่าแต่ละกลุ่มเป้าหมายต้องการฟังเนื้อหาอะไรต้องการรูปแบบใด และต้องการใครเป็นผู้ดำเนินรายการ

5. จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วม และในทุกะดับของการมีส่วนร่วมมีประชาชนที่สามารถมีส่วนร่วมได้ แม้ว่าการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมีประชาชนจำนวนน้อยที่สามารถมีส่วนร่วมได้ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในระดับรวมตัวกันเป็นนิติบุคคลเป็นเจ้าของคลื่นความถี่จัดตั้งสถานี เพราะการมีส่วนร่วมในระดับนี้ต้องใช้เงินทุนและความรับผิดชอบมากกว่าในระดับอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมในระดับนี้ก็ยังมมีโอกาสเกิดขึ้นได้หากประชาชนที่มีความต้องการวิद्यุชุมชนสามารถรวมกลุ่มกันและมีการระดมเงินทุนหรือหาแหล่งเงินทุนได้ โดยการมีส่วนร่วมในระดับสูงนี้อาจต้องใช้เวลาเนื่องจากวิद्यุชุมชนเป็นเรื่องใหม่ เมื่อเวลาผ่านไป และประชาชนได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของวิद्यุชุมชนก็อาจจะเป็แรงผลักดันให้มีการก่อตั้งวิद्यุชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูงได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาก่อนที่จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจึงสามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้จัดผ้งรายการได้ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการดำเนินการออกกระจายเสียงอย่างเป็นทางการไประยะหนึ่งแล้ว ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับจากจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ทั้งในด้านการเป็นผู้รับสาร และการเป็นผู้ส่งสาร เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ให้เป็นที่พึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

2. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่ามีประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และเป็นการมีส่วนร่วมในระดับใด เพื่อที่จะได้เป็นข้อมูลในการสนับสนุน และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในวิद्यุชุมชนให้มากที่สุด และทำให้วิद्यุชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

3. ควรศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหอุปสรรคดังกล่าว นอกจากนี้ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณี

ส่วนร่วมในการดำเนินงานจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชนเทศบาลนครสงขลาและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ของสังคม เพื่อที่จะได้ทราบว่า การมีส่วนร่วมในวิद्यุชุมชนมีความเหมือนหรือแตกต่างกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นของสังคมอย่างไร

